

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2019; 5(1): 58-62

© 2019 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 11-11-2018

Accepted: 14-12-2018

ಅಶ್ವಿನಿ ಕೆ. ಎಸ್

ಸಂಶೋಧಕಿ, #2, 3ನೇ ಕ್ರಾಸ್,
ನೆಹರು ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರ ಕಥನದಲ್ಲಿನ ಬೇಟೆ : ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬೇಟೆ

ಅಶ್ವಿನಿ ಕೆ. ಎಸ್

ಪಂಪ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಬೇಟೆ ಮೂಡಿಬಂದ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಲಿ ಲೇಖಕಿ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯ ಮನುಷ್ಯ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಜನವರಿ 14 1926 ರಂದು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಡಾಕಾನಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಂಗಾಳದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಲೇಖಕಿಯಾದ ಇವರು ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಪುರಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಮನಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ. ತಾಯಿ ಧರ್ಮದೇವಿ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬರಹಗಾರರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ರಿಚರ್ಡ್ ಫಾಟರ್ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ. ತಾಯಿಯ ತಮ್ಮ ಶಂಕ ಚೌಧುರಿ ಶಿಲ್ಪಕಾರರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರ ಸಚಿನ್ ಚೌಧುರಿ ಬಂಗಾಳಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ. ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಶಾಂತಿ ನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆನರ್ಸ್ ಮಾಡಿದರು. ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಫೆಬ್ರವರಿ 1947ರಲ್ಲಿ 'ಇಪ್ಪಾ' ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ನಾಟಕಕಾರ ಬಿಜೋನ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಸಮೂಡಿ 1959ರಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಪಡೆದರು. 1964ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತದ ಬಿಜೋಯ್ ಗರ್ತ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಮತ್ತು ಪತ್ರಕರ್ತೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ದಲಿತರ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದವರು ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ. ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಜೀತಪದ್ಧತಿ' ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರು, ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಇದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. 'ನಕ್ಸಲ್' ಸಮಸ್ಯೆಯು ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಥನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ವಾತಿಯ ಜಮೀನುದಾರರು, ಶ್ರೀಮಂತರು, ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಲೋಧಾಸ್ ಮತ್ತು ಷಭಾರ್ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ದಲಿತರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇವರು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನದ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ ನೀಲಗಿರಿ 'ಬೇಟೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದವನ್ನು, ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆ ನೀಲಗಿರಿ ಕಥಾನಾಯಕಿ ಮೇರಿ. ಈಕೆ ಪರಂಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ, ಭಿಕನಿ ಎಂಬ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸ್ತ್ರೀಗೂ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅನಾಥಳಾದಳು. ಈಕೆಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟ ಪರಂಗಿಯವನು. ಭಾರತವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋದ. ಅನಾಥಶಿಶುವನ್ನು ಕುರುದ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಕಿ ಸಲಹೆ ಆಕೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪರಂಪರೆಯ 'ಮೇರಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ತಂದೆಯ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಗದ ಭಿಕನಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಹುಡುಗಿ ಮೇರಿ ಅದೇ ಊರಿನ ಪ್ರಸಾದ್ ಜೀ ಎಂಬುವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧನ ಮೇಯಿಸುವುದು. ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದು, ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಹೀಗೆ ಗಂಡಸರಂತೆ ದುಡಿದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಮೊಹುವಾ, ಸೀಬೆ, ಸೀತಾಫಲಗಳನ್ನು ಸಂತೆಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ದಿಟ್ಟತನದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ.

Correspondence

ಅಶ್ವಿನಿ ಕೆ. ಎಸ್

ಸಂಶೋಧಕಿ, #2, 3ನೇ ಕ್ರಾಸ್,
ನೆಹರು ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೇರಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯಸ್ತದವರೆಗೆ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಲೀಲಾ ಜಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಮೇರಿ ಬಂಗಲೆಯಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಹ ಕದಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೂ ಒಂದು ದುಃಖವಿದೆ. ತಾನು ಸಹ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಒರೆಯನ್ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇತರರಂತೆಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಅವರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಎಂಬ ಹಂಬಲ ಆಕೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟು ನಿಯಮಗಳು ಇವಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ತೋಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ತೋಹರಿಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಆಗಮನದ ನಂತರ ವಾತಾವರಣ ಬೇರೆಯೇ ಆಯಿತು. ದೈತ್ಯಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಸಾಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಉರುಳಿಸಲು ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಲು ಸಹ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒರೆಯನ್, ಮುಂಡ ಜನರನ್ನು ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಸಾಲುಗಟ್ಟಲೆ ಮರಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಲು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣೆ, ಹೆಂಗಸರು ರೆಂಬೆಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸವರಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮರಗಳು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದವು.

ಗಿಡವನ್ನು ನೆಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಪೋಷಿಸಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ರಮ್ಯತೆ ಅರಿಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಲು ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವೇ ಸೊಗಸಾಗಿ ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೇ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಮರಗಳು ಸ್ವಚ್ಛಂಧವಾಗಿ ಯಾರ ಶ್ರಮವೂ ಇಲ್ಲದೇ ತಾವೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡ ಮರಗಳು, ಆದರೆ ಮಾನವರ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸಾಲು ವೃಕ್ಷಗಳು ನಾಶಹೊಂದಿದವು.

ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರನು ಮೇರಿಯನ್ನು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಮೇರಿಯ ಯುವನದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅವಳು ಸಹಜ ಸುಂದರಿಯಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ದೈಹಿಕ ಚಟ ಮೇರಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಪ್ತತೆ ಇಲ್ಲದ ಯಾರನ್ನು ಇವರು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ತಹಸೀಲ್ದಾರನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದನ್ನು ಅವನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ನಡುವೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಆಲೋಚನೆ. ಇದರ ನಡುವೆಯೂ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಣದ ಆಮಿಷವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಿಟ್ಟಗಾತಿ ಹೆಣ್ಣು ಮೇರಿ ಈ ಯಾವ ಕ್ಷಣಿಕ ಆಸೆಗೂ ಒಳಗಾಗದೇ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳ ಆಸೆಗೆ ಮೇರಿ ಬಲಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಣ, ವಸ್ತು ಆಪ್ತತೆ ಅಲ್ಲ ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಮನಸ್ಸು ಬಹು ಮೌಲಿಕವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವಳು ಮೇರಿ.

ನಾಗರಿಕರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಬಿಸಿಲು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಕಾಲ ಬದಲಾಯಿತು. ಊರಿನ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಈ ವರ್ಷದ ಹಬ್ಬದ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ 'ಜಾನಿ ಪರಬ್ ಹಬ್ಬ.' ಇದು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬ. ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಗಂಡಸರು ಈ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಗಸರು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು

ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆ ತಂದು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಡಿದು ಹಾಡಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಹಾಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ.

ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಒರೆಯನರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕಾಡು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಡು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಡು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲವು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಬದುಕಬೇಕಾದರೆ ಹೋರಾಟವೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರೀಡಾ ಮೋಜು ಆಸೆಯಿಂದಷ್ಟೆ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಬದುಕಬೇಕಾದರೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು.

ಈ ದಿನ ಮೇರಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಳು. ಚೆಂದವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮೊಲ, ಹಂದಿ ಬೇಟೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಕಾಣದ ಇವಳು ಬೇರೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಳು ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಈ ದಿನ ಅಂತಿಂಥ ಸಣ್ಣ ಬೇಟೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಈಗ ದೊಡ್ಡಬೇಟೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬೇಟೆ, ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದಳು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪದ ಅಸಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ತಹಸೀಲ್ದಾರನನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಇವನ ಮುಖವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಚೂರಿಯಿಂದ ಅವನ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಅವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡ ರಕ್ತವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಮೇರಿಯಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯ ಬೇಟೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿ ತಂದಿತು. ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳು ಬೇಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೀಮಾಂಸಕಾರರು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೃಗಯಾ ವಿಹಾರ, ಮೃಗಯಾ ವಿನೋದ, ಪ್ರಕರಣ, ಬೇಟೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆ ಅಚ್ಚದ್ರಾವಿಡ ಪದ. ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವೇಂಟೀ ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯನ್ನು 'ಗಜವೇಟೆಗಾರ' ಎಂಬ ಬಿರುದುನಿಂದ ಹೇಳಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾಯುಗದ ಮನುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮನುಷ್ಯ ಬೇಟೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಆಹಾರ ಮಾಡಿ ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ವನ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ಎಷ್ಟೋ ಯುಗಮಾನಗಳ ನಂತರ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಡು, ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಆದರೂ ಬೇಟೆ ಒಂದು ಕ್ರೀಡೆಯ ಪರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಾಹಸದ ವೈಕರಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಜೀವಂತವಿದೆ. ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು ಈಗಲೂ ಬೇಟೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಹಾರ, ಮೋಜು ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಾಯಾ ಜಾಲದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಾಟ ಅತಿಯಾಯಿತು. ಕಾಡಿನ ಬೇಡರು ಕಾಡಿನಂಚಿನ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಸತ್ಯಸಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಪಟಲವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿದರು. ಪ್ರಜಾ

ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಬೇಡರು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬೇಟೆಗೆ ನೆರವಾದರು. ಆ ಬೇಡರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ರಾಘವಾಂಕ ಹೇಳಿರುವುದು ಹೀಗೆ.

“ಕೆದರಿವೀಲಿಯ ಚಲ್ಲಣದ ಸೋಕ್ಕಿದೆಕಲನ
ತಿದಿಯೆಕ್ಕವಡದ ಗರುಡನ ಗರಿಯ ತಲೆವವೆಯ
ಮದಗಜನ ಮುತ್ತಿನೇಕಾವಳಿಯ ಹೊಮ್ಮಿಗಾಜಿನದ
ಳವಕೆಯ ದಂತದ

ಹದವಿಲ್ಲ ಬೆನ್ನಬತ್ತಳಿಕೆಗಳ ಕೆಲದ ಚವ
ರದ ಗೊಂಡೆಯದೊಳೆಸೆವ ಜವ್ವನದ ಶಬರಿಯರು
ಪದೆದು ಕುಸಿದಡಸಿ ತೋಹುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿವ
ಹುಲ್ಲೆಗಳನೆಸುತಿದರಂದು”¹

ಕೆದರಿದ ತಲೆಯ ಬೇಡನೊಬ್ಬ ಬೆಳೆದು ಸೋಕ್ಕಿದ ಕಾಡುಹಂದಿಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಗರುಡ ಪಕ್ಷಿಯ ಗರಿಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಅಲಂಕಾರಕವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಮದಿಸಿದಾನೆಯ ಮಸ್ತರದ ಮುತ್ತುಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮದ ರವಿಕೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ದಂತದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ಹರಿಯದ ಬೇಡತಿಯರು ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

“ಕಂಟಣಿಸಿದಾ ಖಗವನೀ ಮೃಗವನೆಂತಕ್ಕೆ
ಬೇಂಟೆಯಾಡಿದನೆಂದು ಪೊಗಳಲೇವುದು ಗೋರಿ
ವೇಂಟೆ ಪಳಹರ ವೇಂಟೆ ಪಟವೇಂಟೆ ವಿದ್ಯಾಧರದ
ಬೇಂಟೆ ಚಿತ್ರವೇಂಟೆ

ಅಂಟುಜಲವೇಂಟೆ ತೋಹಿನ ಬೇಂಟೆ ಘನಸೋಹು
ವೇಂಟೆಗಳೆನ್ನು ಹೆಸರಂ ಹೊತ್ತು ಮಳಿಯುತಿ
ಪ್ಪೆಂಟು ತೆರಿದುಚಿತ್ರವೇಂಟೆಯನಾಡಿದಂ
ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರವಸುಧಾಧೀಶನು”²

ಬೇಡರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಪಕ್ಷಿ ಬೇಂಟೆಯನ್ನು 1. ಗೋರಿವೇಂಟೆ 2. ಪಳಹರ ವೇಂಟೆ 3. ಪಟವೇಂಟೆ. 4. ವಿದ್ಯಾಧರರ ಬೇಂಟೆ 5. ಚಿತ್ರವೇಂಟೆ 6. ಅಂಟುಜಲವೇಂಟೆ 7. ತೋಹಿನ ವೇಂಟೆ 8. ಘನಸೋಹುವೇಂಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ 8 ತರದ ಬೇಂಟೆಗಳನ್ನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಆಡಿದನೆಂದು ಕವಿ ರಾಘವಾಂಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಂಟು ಬೇಟೆಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕವಿ ರಾಘವಾಂಕನು ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಭವದಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ರಾಘವಾಂಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಾಯಾಜಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರವತ್ತದೆ ವಾಸ್ತವನೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ದೊರೆಯಂತೆ ಕಂಡರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಾಯಾಜಾಲದ ಬೇಟೆಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಮುಗ್ಧ ಮೃಗದಂತೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅರಣ್ಯದ ವರ್ಣನೆ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯ ಕುರಿತು ಭಾರವಿಯ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯಂನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಬೇಟೆಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಮಹಾದೇವನಾದ ಪಶುಪತಿಯ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ದಾರಿಯು ದಟ್ಟಾರಣ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಉಪಮೆಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಪೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಸೊಬಗು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನನು ಮತ್ತೆಂದು ಕಾಣದ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆ ವೈಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

“ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಹಳದಿ ವರ್ಣದ ಜೋಳದ ಹೊಲವನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಮೋಹಕದ್ದನಿ ಮಾಡುವ ಹಂಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರಣಿ ಯೌವ್ವನೋದಯವಾದ ತರುಣಿಯು ದುಂಡನೆಯ ಒಡ್ಡಾಣ ಧರಿಸಿ ನಿಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ (ಸಾಲಿ) ಸಸ್ಯಗಳು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಾರದಿಂದ ಕೆಳಬಾಗಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಸರಿನ ಸುಳಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಳೊಡನೆ ನೀರು ನಗೆಯ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರತ್ಕಾಲವನ್ನು ವೈಭವದ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆತ ಸಂತಸಗೊಂಡನು. ಸರೋವರದ ತಿಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಳಕ್ ಫಳಕ್ಕನೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಪರಿ... ಮೀನುಗಳು ಕಮಲನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆದು ಬೆದರಿ ಭಯಗೊಂಡಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಕುಡಿ ನೋಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಆ ಮೀನುಗಳ ಮಿಂಚುಚಲನೆ ಆತನಿಗೆ ಕಂಡಿತು.”³

ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದುದು ಮನೋಹರವಾದ ದೃಶ್ಯ ಕಾಡಿಗೂ ನಾಡಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹಂಸ, ನವಿಲು, ಹರಿಣಗಳ ಜೊತೆ ಗೊಲ್ಲತಿಯರು ಗೋಪಕನೈಯರು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. “ಹಂಸಗಳ ಧ್ವನಿ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸಂಭಾಷಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನವಿಲುಗಳು ಕೇಕೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಶಿತಿಯವಾಗಿ ದನಕಾಯುವ ಗೋಪಕನೈಯರು ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹರಿಣಗಳು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಮೇವನ್ನು ತೊರೆದಿವೆ. ಅವು ಜೋಳದ ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ನಿಂತಿವೆ. ಕಲಮ ಸಸ್ಯದ ಕಾಂಡ ಬಾಗಿ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದತ್ತ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಕಮಲವಾದರೋ ಕಲಮದತ್ತ ಗಮನವನ್ನೇ ಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಲಮ ಸಸ್ಯ ಕೃಶವಾಗಿ ಹಳದಿವರ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದೆ. ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನರಳುವ ಪ್ರೇಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.”⁴

ಶಿವನು, ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಾಡು ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಈ ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ. ಭಾರವಿಯು ಪರಶಿವನ ಕಾಡಿನ ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯ. ಆ ಕಾಡುಹಂದಿಯಾದರೂ ಬಹಳ ಘೋರವಾಗಿತ್ತು. ಒಂಟಿಯಾದ ಸಲಗದಂತೆ ಕಠೋರವಾದ ಕೋರೆದವಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಕರಿಹಂದಿಯು ಬಹಳ ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದು. ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಹಂದಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನೂ, ಶಿವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊಡೆಯಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಈ ಕಾಡು ಹಂದಿಯ ದೇಹವು ಆ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ವಿಚಲಿಸದೆ ಸ್ತಂಬೀಭೂತವಾಗಿತ್ತು. “ಆ ಶಿವನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡ ಒಂದು ಬಾಣ, ಅರ್ಜುನನ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಣ ಎರಡೂ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಹಂದಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕವು. ಗಾಡಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಆ ಹಂದಿ ತನ್ನ

ವೇಗವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಲು ಮೊದಲಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭಾವಳಿಯೇ ಭೂಮಿಗಳಿಂದು ಬಂದಂತೆಯೂ ಮರಗಳೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಗರಗರ ತಿರುಗುವಂತೆಯೂ ಆ ಹಂದಿಗೆ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಆ ಹಂದಿಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿ ಕನ್ನತ್ತರನ್ನು ಸುರಿಸಿತು. ಅದರ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳು ಚೂರು ಚೂರಾದವು. ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅರ್ಜುನನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ, ಯಾತನೆಗೀಡಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಜೀವದುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು.”⁵

ಫೋಟೋ ಹಾಕಬೇಕು

ಪೌರಾಣಿಕ ಬೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಹಂದಿ ಬೇಟೆಯದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರಣ ಹಲವಾರು ಇದ್ದು ಎಂ. ಎಸ್. ನಾಗರಾಜರಾಯರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಐಹೊಳೆಯ ರಾವಳ ಪಹಾಡಿ ಗುಹೆಯ ಮುಂದಿನ ಭಾವಿಯ ಪಾವಟಿಕೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಾಣ ತಗುಲಿದ ಹಂದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಕಿರಾತರ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು ಇದು ಬಾದಾಮಿಯ ಕಾಲದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಸಿಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅರ್ಜುನ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಲವಾರು ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಉಳಿದ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಮೂಕದಾನದ ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು, ಋಷಿಗಳು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಕಿರಾತನಾದ ಶಿವನ ಬಾಣ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹಂದಿಗೆ ನಾಟ ಅದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು. ಶಿವ ಅರ್ಜುನದ ವಾಗ್ವಾದ, ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದಟ್ಟವಾದ ಹಸಿರು ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಹಿರಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಿಬಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನ ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅಡ್ಡಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತ ಕಾಡುಗಳ ದೃಶ್ಯವಿರುವುದು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಬಂದು ಆತನ ತಪಸ್ಸು ಕೆಡಿಸುವಂತೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಹಂದಿಗೆ ಬಾಣ ಬಿಡುವಾಗ ಅರ್ಜುನ ರಾಜಕುಮಾರನಂತೆ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ್ದರೆ, ಶಿವನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡುವಾಗ ಮತ್ತೆ ಕಿರಾತನಂತೆ ಆಗಿರುವುದು, ಕಿರಾತ ಶಿವನೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳು ಇರುವುದು, ಕಿರಾತನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಅರ್ಜುನ ಮೇಲಿರುವುದು, ಅರ್ಜುನನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತ ಕಿರಾತ ರೂಪದ ಶಿವ ಕೈ ವಿತ್ತಿರುವುದು, ಮುಂದಿನ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಪಾಶುಪತ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

“ಕನ್ನಡ ಕೋವರ್ಪಿಸೆ ಸತ್ಯವಿ ಪಂಪನಾವಗಂ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿ ಪಂಪಕವಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪಂಪ ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಾಮಂತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಕವಿಯಾಗಿ, ಕಲಿಯಾಗಿ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ ಮತ್ತು ಆದಿಪುರಾಣಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು. ಈತನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ 942 ಪಂಪನ ತಂದೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಅಂದರೆ ಸೋಮಯಾಜಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ವೈದಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ಜೈನ ಧರ್ಮ ಅವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವೆಂಬ ಲೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆದಿಪುರಾಣವೆಂಬ ಜೈನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ‘ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ’ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸಂದರ್ಭ ಯೋಚಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಆದಿಪುರಾಣದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂದ ಪದ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ

ಬೇಟೆಯ ಪ್ರಸಂಗವು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

“ದೊರೆಯಲ್ಪದರಿಗೆ ನುಡಿವುದು
ಪುರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತನವೊಳಂ ನುಡಿವುದೇ ಪೇಳ್
ಎರಲೆಗೆ ಪಾಡುವ ಗೋರಿಯ
ನರಣ್ಯದೊಳ್ ಮೃಗರೋಧಿಗಂ ಪಾಡುವುದೇ”⁶

ಭರತನ ಕಡೆಯ ಸಂಧಿ ವಿರ್ಗಹಿಯು ಬಾಹುಬಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾದ ಅಣ್ಣ ಭರತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿಧೇಯನಾಗು ಬಾ ಎಂದು ಕರೆವಾಗ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ನಿಧಿಯಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಬೇಟೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ಜೈನನು, ಅಹಿಂಸಾವಾದಿಯು ಆದಕಾರಣ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕೊಳಲುನಾದ ಮಾಡಿ ಅವು ಮೆಲುಕು ಹಾಕದೆ ನಿಂತು ಅಜೀರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಓಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೇಟೆಯ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಧಾನ. ಅರಣ್ಯ ವಾಸದ ತೀವ್ರತರವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳು ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದೆ.

ಸಂತ ಕವಿ ಕನಕದಾಸರ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬೇಡನೊಬ್ಬನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬಹು, ಸುಂದರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಸಾಧ್ವಿಸತಿ ದಮಯಂತಿಯೊಡನೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಳರಾಜನಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಹಣದೊರಕುವುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ತಾನುಟ್ಟಿದ್ದ ಸೊಂಟದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಬಲೆಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಳರಾಜನೆಸೆದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ದೂರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಗ್ನನಾಗಿ ಪೊದೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಳರಾಜನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಧ್ವಿ ಸತಿ ದಮಯಂತಿ ತನ್ನ ಸೀರೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆತನ ನಗ್ನತೆಯ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತಿ ಪತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೆಡೆ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಳರಾಜ ದಮಯಂತಿಗೆ ಅವಳ ತೌರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಮಯಂತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಕವಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯೂ ನೀಡಿದ್ದ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಹರಿದು ಆಕೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು, ಮಲಗಿದ ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದಮಯಂತಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ದಾರಿಕಾಣದೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾ ಹಳು ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೆಬ್ಬಾವೊಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುನುಂಗುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿ ಭಯದಿಂದ ಚೀರುತ್ತಾ ಗಂಡನನ್ನು ನೆನೆ ನೆನೆದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ

“ತರಳೆ ಕಾಣದೆ ಬರುತ ಮೆಟ್ಟಿದ
ಳುರಗಪತಿಯನು ಕೋಪದಲಿ ಮಿಗೆ
ಸುರಿವ ಗರಳದಿ ರೌದ್ರಮಯ ರೂಪಿನಲಿ ಬಾಲಕಿಯ
ತರುಬಿ ಹಿಡಿದುದು ತವಕದಲಿ ಹಿಮ
ಕರನ ನುಂಗುವ ರಾಹುವಿನವೊಲ್
ಅರಸ ಕೇಳಂಗನೆಯ ವಿಧಿಯನು ಹೇಳಲೇನೆಂದ”
“ಹಾ ರಮಣ ನಳ ನೃಪತಿ ತನ್ನನ
ದಾರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಕಳೆದೆ ಹರಿ ಹರಿ”⁷

“ಕೂರ ಸರ್ಪನ ಬಾಯ್ಗೆ ತುತ್ತಾದೆನೆ ಜಗನ್ನಾಥ” ಎಂದು

ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ದೂರದಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬೇಡ ಆರ್ತನಾದಬಂದ ಕಡೆಗೆ ದೌಡಾಯಿಸಿ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಹೆಬ್ಬಾವು ಕೋಮಲ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪವು ಅಳಕದೆ ತನ್ನ ಅರಣ್ಯ ಸಹಜ ಧೈರ್ಯದಿಂದ

“ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ಪಿಡಿದು ನುಂಗುವ ಕಾಲಭುಜಗನ ಕಂಡು ನಿಜ ಕರ ವಾಳದಲಿ ಖಂಡಿಸಿದನಹಿಯನು ಬಿಡಿಸಿದನು ಸತಿಯು”⁸ ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದ ದಮಯಂತಿಯ ಶರೀರವೆಲ್ಲ ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾಯಿತು ದಮಯಂತಿ!

“ಬಂದು ಕೆಂದಾವರೆಯ ಕೊಳದಲಿ ಮಿಂದು ನಿಂದಿರೆ ಶಬರನೆಂದನು ಇಂದುಮುಖಿ ನೀನೆನಗೆ ಸತಿಯಾಗೆಸಲು ಖಿತಿಗೊಂಡು ಇಂದೆನಗೆ ಅಸವಿತ್ತು ಸಲಹಿದ ತಂದೆಯೆಲ್ಲವೆ ನೀನು ಕೇಳುವು ಳಿಂದ ಮುಳಿದರೆ ಶಪಿಸುವೆನು ಹೋಗನೆಂದಳಿದುಮುಖಿ”⁹

ರಕ್ಷಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸತಿಯಾಗ ಬಯಸಿದ ಬೇಡನಿಗೆ, ದಮಯಂತಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದರಿಂದ ನೀನು ತಂದೆ ಸಮಾನನಾದವನೆಂದು, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಡಗೊಡದಿರೆ ಶಪಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಇಂದುಮುಖಿ.

ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರ ನೀಳ್ಗತೆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿ ಎಂಬ ತರುಣಿ ಮರಕಟುಕ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಸಿಂಗನ ಬಯಕೆಯ ಹೆಬ್ಬಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನ್ಯರ ನೇರವಿಲ್ಲದೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ರೂಪಕವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರೀಕನಾದ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಸಿಂಗನು ಮೋಹಿಸಿದ್ದ ಮೇರಿಯು ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ದಿಟ್ಟತನದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇಲ್ಲಿಯು ಸಹ ರಾಣಿಯಾದ ದಮಯಂತಿ ಗುಣವತಿಯು, ಸುಂದರಿಯು, ಧೈರ್ಯವಂತೆಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಸಿಂಗನು ನಾಗರೀಕ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಮಿಸುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೇರಿಯ ಬೇಟೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗ ಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಗರೀಕನಿಗೂ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ, ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾದ ಬೇಟೆಗಾರನು ರೂಪವತಿಯಾದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ದಮಯಂತಿ ನೀನು ನನಗೆ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಿಂದ ಕಾಪಾಡಿರುವ ತಂದೆ. ಬಲವಂತಿಸಿದರೆ ಶಪಿಸುವೆನು ಎಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇಡನು ಭಯಗೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

“ತರುಣಿ ಕೋಪಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ಭಯದಲಿ ಶಿರವ ಬಾಗಿ ಪುಳಿಂದನತ್ತಲು ಮರಳಿದನು ದಮಯಂತಿ ಮನದಲಿ ಪತಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿ”¹⁰

ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾದ ಬೇಡನು ಒಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಯಸದ ಮುಗ್ಧ ಪ್ರಜೆ. ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಂತನಾದ ಇವನು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆತನ ಅರಣ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮೇರಿ ದಿಟ್ಟತನದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಸ ಮನೋಧರ್ಮದವಳು. ಇವಳ ಸಾಹಸಿಯ ಗುಣವನ್ನು

ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಮನುಷ್ಯ ಬೇಟೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಅರಣ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಈ ಗುಣ ಮೈದಳಿಸಿದೆ. ತನಗೆ ಬೇಡವಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹಲವಾರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಉಳಿದ ಅಸ್ತ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು. ಈ ದಿಟ್ಟತನವು ರಾಣಿಯಾದ ದಮಯಂತಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವಳು ರಾಜ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣು. ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳಾದ ಈಕೆ ತನಗೆ ಒಲ್ಲದ ಪುರುಷನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಶಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ. ಅಂದರೆ ಮಾತನ್ನೇ ಅಸ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡ ದಿಟ್ಟಗಾರ್ತಿ. ನಾಗರೀಕತೆ ಎಂದರೆ ಐಶರಾಮಿ ಬದುಕು ಎಂದು ಒಂದು ಲೋಕಾರೂಢಿ. ನಾಗರೀಕತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಾಗಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಒದಗುವ ಕೇಡುಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾ. ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರ ಬೇಟೆಯ ನೀಳ್ಗತೆಯಲ್ಲಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಸಿಂಗ್ ಮರದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಣ್ಯದ ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ನಾಗರೀಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮೇರಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತನ್ನ ದಾಹ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಐಶರಾಮಿ ಬದುಕು ಆಹಾರ, ನಿದ್ರೆ, ಉಡುಪು, ವಸತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು ಅರಣ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ರಾಘವಾಂಕನ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ, ಸಂ.ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2004, ಪು-61
2. ರಾಘವಾಂಕನ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ, ಸಂ.ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2004, ಪು-62
3. ಭಾರವಿ, ಮೃಣಾಳ ಕಾಂತಿ ಗಂಗೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಅನು.ನಿಸರ್ಗಪ್ರಿಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, 2000, ಪುಟ-27-28
4. ಭಾರವಿ, ಮೃಣಾಳ ಕಾಂತಿ ಗಂಗೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಅನು.ನಿಸರ್ಗಪ್ರಿಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, 2000, ಪುಟ-30
5. ಭಾರವಿ, ಮೃಣಾಳ ಕಾಂತಿ ಗಂಗೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಅನು.ನಿಸರ್ಗಪ್ರಿಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, 2000, ಪುಟ-76
6. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಆದಿಪುರಾಣಂ, ಕೆ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, 2016, ಪುಟ-568
7. ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ-1 ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ.ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯಾ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ, ಪುಟ-138
8. ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ-1 ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ.ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯಾ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ, ಪುಟ-138
9. ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ-1 ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ.ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯಾ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ, ಪುಟ-138
10. ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ-1 ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ.ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯಾ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ, ಪುಟ-138